

TACA

Prawie każde przygotowanie posiłku w gospodarstwie domowym wiąże się z użyciem tacy, na której ustawia się i podaje do stołu niezbędne przybory i artykuły spożywcze.

Kształty i wymiary stosowanych dotychczas tac są stosunkowo mało zróżnicowane. Każda z nich składa się ze spodu (części nośnej) i jakiegoś obramowania (boków). Niektóre tace zaopatrzone są jeszcze w uchwyty umieszczone przy ściankach bocznych (szczytowych).

Dość popularne są obecnie tace wyprasowane z tworzyw sztucznych, które spotykamy w lokalach biurowego żywienia i w gospodarstwach domowych.

Na załączonym rysunku (1) przedstawiona jest budowa bardzo prostej i łatwej do wykonania tacy, a jednocześnie o bardzo użytecznej i estetycznej formie.

Części składowe omawianej tacy to dwie listewki (a) na boki dłuższe, dwa waleczki o średnicy 8 mm (c) na boki krótsze obramowania, dwa waleczki o średnicy 12 mm (b) na uchwyty i jednocześnie boki krótsze oraz płyta pilśniowa laminowana (d) na spód tacy (część nośną).

Na rysunku przedstawiono tacę średniej wielkości, której części składowe mają następujące wymiary: a — listewki tworzące boki — $440 \times 34 \times 8$ mm, b — waleczki — uchwyty 225×12 mm, c — waleczki na szczyty 255×8 mm. Wymiary płyty nośnej pilśniowej laminowanej lub pokrytej lakierem odpornym na wodę $370 \times 248 \times 4$ mm.

W obu listwach (a) od strony wewnętrznej należy uformować wręgi o wymiarach 5×5 mm przeznaczone do przymocowania płyty pilśniowej.

Wręgi można wykonać za pomocą odpowiednio ustawionej, piły tarczowej z przystawką lub też stru-

giem kątnikiem, również odpowiednio ustawionym.

W obu końcach listewek na zewnętrznej stronie wyznaczamy osie otworów dla wałków-uchwyty w odległości 11 mm od górnej krawędzi i 16 mm od krawędzi szczytowej oraz osie otworów dla wałków tworzących szczyty w odległości 40 mm od krawędzi szczytowej listewki i 22 mm od krawędzi górnej.

Przy wykonywaniu jednej tacy należy oznaczone osie otworów napunktować kolcem, aby wiertło odpowiednio ukierunkować. Przy wykonywaniu większej ilości tac, np. w warunkach szkolnych, należałoby zrobić odpowiednie szablony do przewiercania jednych i drugich otworów i przymocować je kolejno do stolika wiertarki po ustawieniu odpowiednio do wiertła.

Do przewiercania otworów przy pomocy korby stolarskiej należy użyć świrdrów wykrawaczy, a do przewiercania wiertarką mechaniczną — wiertel krętych.

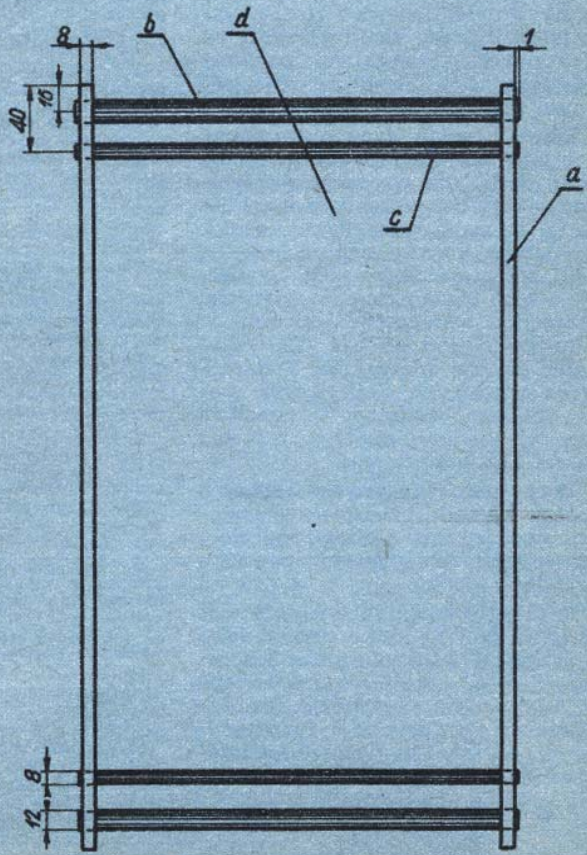
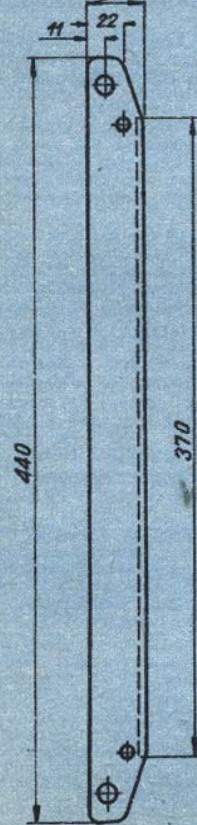
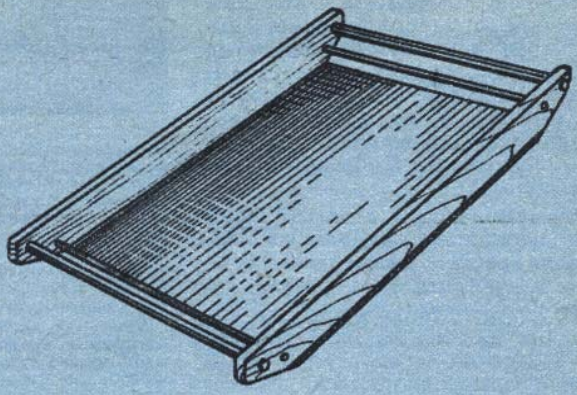
Wiertarkę trzeba ustawić na szybkie obroty, bo wiadomo, że im szybsze są obroty wiertła, tym gładziej ścianki otworów.

Dolne narożniki listewek (boków tacy) trzeba ściąć ukośnie, a ich krawędzie zaokrąglić, jak podano na rysunku (rzut pionowy). Wymiarów tych ścięć nie podano, mogą one być różne.

Potrzebne do budowy tacy waleczki najlepiej użyć gotowe lub też wykonane za pomocą zwykłych narzędzi stolarskich.

Płytę pilśniową laminowaną lub lakierowaną w różnych kolorach i deseniach można nabyć w punktach sprzedaży półfabrykatów drzewnych.

Przy przeryzaniu płyty laminowanej czy lakierowanej należy piłę rozpiętą pochylić możliwie najwięcej ku powierzchni płyty, aby uniknąć podrywania laminowanych włókien. Ścianki przekrojowe płyty trzeba wygładzić papierem ściernym nawiniętym na klocek drewna, a same krawędzie lekko zetrzeć (zaokrąglić).

Listewkę i wałeczki należy przed założeniem wygładzić starannie ściernym papierem i następnie zwilżyć wodą, a po wyschnięciu znowu wygładzić papierem, po czym listewki zaciągnąć pokostem (dobrze go wetrzeć), a po zupełnym wyschnięciu zaciągnąć politurą lub tylko lakierem wodoodpornym bezbarwnym.

Wałeczki można zabarwić bejca lub barwnikiem anilinowym, następnie powlec lakierem bezbarwnym lub politurą.

Po przygotowaniu wszystkich elementów tacy trzeba najpierw wcisnąć wałeczki w otwory jednej listewki, następnie odwrócić ją i drugie końce wałeczków wcisnąć w otwory drugiej listewki. Końce wałeczków z lekko zaokrąglonymi na przekrojach krawędziami powinny wystawać z listewek na odległość 1 mm.

Złożoną ramę tacy odwracamy wręgami ku górze, wpasowujemy płytę nośną (na wręgach) i przybijamy ją do boków małymi gwoździkami. Ze względu na twardość płyty należy kółcem nakłuć miejsca wbijania gwoździków albo wywiercić w nich otwory cienkim wiertłem.

Średnice wałeczków i otworów w listewkach powinny być tak wykonane, aby się wiązały bez dodatkowych wzmocnień. Jeśli wałek mierzy 12 mm średnicy, to średnica otworu powinna mierzyć 11,9 lub nawet 11,8 mm.

Przy nieco większych otworach należy wałeczki zabezpieczyć małymi gwoździkami wbitymi od dołu (w ściankę krawędziową powstałą ze ścięciem ukośnego).

Podane na rysunku wymiary elementów tacy są tylko przykładowe i można je dowolnie zmieniać pamiętając jednocześnie o proporcjach i estetycznym wyglądzie całości. Elementy tacy winny być wykonane z drewna liściastego średnio-twardego, np. listewki z brzostry lub jesionu, a wałeczki z brzostry.

Józef Świecik